

Добровольська Елла

канд. екон. наук, доцент

Будняк Любов

канд. екон. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

Кушнір Людмила

канд. екон. наук, доцент

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

Кам'янець-Подільський, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ БУРЯКОВО-ЦУКРОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

Темпи розвитку суспільства і рівень задоволення потреб в продуктах харчування визначаються результативністю господарської діяльності. Тому, розробка питань підвищення ефективності виробництва є однією з найактуальніших проблем економічної науки. Являючи собою багатопланову категорію, ефективність проявляється в багатьох аспектах, які тісно пов'язані між собою, разом характеризують не лише окремі сторони, але й всю сукупність економічних відносин, що відбуваються у виробництві.

Необхідно відзначити, що термін «економічна ефективність виробництва» визначає лише економічний результат діяльності, а «ефективність виробництва» – поняття більш містке, яке містить і соціальний ефект від здійснених витрат. В. Свободін, М. Свободіна пропонують розглядати процес виробництва в сільському господарстві як складну систему, що складається із технологічної, економічної і соціальної підсистем, кожна з яких характеризується сукупністю показників. Виходячи з цього, виділяють три види ефективності: виробничо-технологічну, виробничо-економічну і соціально-економічну [1].

Стосовно сільськогосподарського виробництва соціально-економічна ефективність визначається ступенем вирішення взаємопов'язаних завдань з виробництва сільськогосподарської продукції, забезпеченню умов для розширеного відтворення.

Широко розповсюджена точка зору, що ефективність виробництва, як економічна категорія, визначається співвідношенням кінцевого результату виробництва з витратами, що її обумовили. В.Р. Боев, І.І. Лукінов вважають, що економічна ефективність виробництва, на відміну від ефекту, служить характеристикою, що віддзеркалює не абсолютну величину результату, а якісну сторону виробничого процесу [2, 3].

Зміна економічних відносин і умов виробництва в умовах ринку вимагає уточнення методичних основ визначення ефективності виробництва і оцінки його стану.

За думкою групи вчених-аграрників, показники ефективності повинні відбивати зміст процесу відтворення відповідно кругообігу капіталу. У своїх дослідженнях Ю. В. Василенко показує, що основним показником ефективності виступає *прибуток*, який характеризує абсолютну величину отриманого ефекту, відносним показником

якого є *рівень рентабельності* [4].

Розглядаючи ефективність сільськогосподарського виробництва, необхідно враховувати ту обставину, що в сільському господарстві зростання виробництва продукції має пріоритетний розвиток для суспільства, оскільки сільське господарство є основним джерелом продуктів харчування і сировини для переробної промисловості. Проте суспільство зацікавлене не лише в одержанні великих обсягів продукції, але і в зниженні витрат засобів і праці на її виробництво, *тобто у підвищенні фондівіддачі і продуктивності праці*.

Ефективність сільськогосподарського виробництва характеризується тими ж показниками, що і ефективність інших галузей економіки країни. У більшості випадків це *відношення валової продукції, чистого доходу і прибутку до розміру земельних угідь* як основного засобу виробництва. За своєю сутністю цей показник ефективності є узагальнюючим показником, що характеризує ефективність використання землі.

Важливим показником, що характеризує ефективність виробництва, є *продуктивність праці*, яка відображає витрати праці на одиницю обсягу робіт, але використання цього показника пов'язане з певними труднощами методологічного порядку, що викликані необхідністю обчислення не лише живої, але й уречевленої праці. Ніхто не відміняв й такі важливі показники ефективності як *коефіцієнт ефективності капітальних вкладень, строк їх окупності та мінімум зведених витрат на одиницю виробленої продукції*.

Окрім загальноприйнятих показників ефективності сільськогосподарського виробництва для оцінки роботи буряковоцукрового підкомплексу застосовуються свої специфічні показники. Насамперед, це *ресурсна і фактична урожайність цукрових буряків, втрати сировини при зберіганні, коефіцієнт заводу, коефіцієнт виробництва, вміст цукру в мелясі, простої заводу, питомі витрати палива і вапнякового каменю* тощо.

Таким чином, ефективність буряковоцукрового виробництва – складна економічна категорія і для її оцінки необхідно використовувати систему показників, що враховує специфічні особливості галузі

Список використаних джерел

1. Свободин В., Свободина М. Интенсификация и воспроизводство сельского хозяйства. *Международный сельскохозяйственный журнал*. 1998. № 2. С. 48-53.
2. Боев В.Р. Методика экономических исследований в агропромышленном производстве. Москва : ВНИЭСХ, 1995. 36 с.
3. Лукінов І.І. Продовольча безпека та її гострота у світовому вимірі. Збірник: Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у ХХІ столітті. Київ : ІАЕ УААН, 2001. 638 с.
4. Василенко Ю.В. Производственный потенциал сельскохозяйственных предприятий. Москва : Агропромиздат, 1989. 152 с.
5. Кваша С.М. Аграрна політика та чинники її реалізації в нинішніх умовах трансформації сільського господарства України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент»*: науково методичний журнал. 2010. № 6/1. С. 3-11.
6. Месель-Веселяк В.Я. Організаційно-економічне удосконалення роботи

цукробурякового підкомплексу України. *Економіка АПК*. 2013. № 2. С. 3-8.

Заходим Марина

канд. екон. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

Кам'янець-Подільський, Україна

ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У сучасних умовах проблема якості і безпечності харчових продуктів набуває особливої актуальності. Від якості і безпечності харчових продуктів залежить життя і здоров'я людей, а також продовольча, економічна та національна безпека держави. Якість продукції – це сукупність властивостей продукції, що зумовлюють її придатність задовольняти певні потреби у відповідності з її призначенням (ГОСТ 15467-79). Якісна продукція має високі споживчі властивості, стає предметом підвищеного попиту, повністю задовольняє потреби споживачів, сприяє зростанню прибутку [6].

Наразі в Україні якість продукції, її безпека відіграє все більшу роль в економіці країни. Саме тому, вихід із кризового стану виробництва лежить на шляху якнайшвидшого освоєння конкурентоздатної продукції, суворого дотримання технічних параметрів виробництва, впровадження ефективних систем управління якістю. Особливо гостро стоїть питання якості і безпеки харчових продуктів та продовольчої сировини, зокрема молока та молокопродукції, так як від цих показників залежить здоров'я людей.

Результати контролю якості продуктів харчування свідчать про високі рівні забруднення продуктів токсичними хімічними сполуками, біологічними агентами і мікроорганізмами. У цілому по Україні від 12 до 15% молочної продукції не відповідає вимогам стандартів за бактеріологічними показниками.

Молоко та молокопродукція повинна відповідати національним та міжнародним стандартам, нормам, правилам і технічним умовам. При реалізації продукції до неї повинні додаватися сертифікати якості, акти апробації та інша документація, яка є гарантом її якості. Ця документація максимально інформує споживача про товар та стимулює його до купівлі. Якість продукції є найкращою рекламою, зокрема для молокопродукції.

Якість молока є одним з найважливіших факторів виробництва високоякісної молочної продукції. Тобто, висока якість молока забезпечить конкурентоспроможне виробництво молочної продукції, що особливо актуально в умовах вступу України до СОТ. Але потрібно зауважити, що якість молочної продукції залежить як від якості сировини, так і від впровадження інноваційних технологій безпосередньо підприємством. На жаль, вітчизняним молокопереробним підприємствам часто